

Alkotó-fejlesztő meseterápia az oktatásban az internet veszélyei ellen

Godó Irén és Godó Katalin
Debreceni Egyetem

Az internet

- 1990-es évek → internet megjelenése
- Big data jelenség → digitális adatok robbanásszerű növekedése (Dessewffy, 2019)
- 2000-ben még a világ adatvagyonának 75%-a papíron, kazettákon lett tárolva → 2013-ban viszont már a Föld információkészletének 98 %-a digitalizált formában érhető el (Dessewffy, 2019)
- Belépés költsége alacsony → egyszerre sok ember érhető el

Főbb veszélyek az interneten

- Számítógép és az internet védelme egyaránt fontos → kitudódott adatok akár zsarolási potenciált hordozhat magában
- Adatokkal való visszaélés, megfigyelés
- Digitális lenyomatként megőrződnek az adatok
- Bizalmas információk megosztása, magánélet kirakatba tétele
- Fear of missing out (FOMO) → aki lemarad, az kimarad (Doessy, 2014)
- Nomofóbia (no mobil phobia): szorongás átélése (Doessy, 2014)
- Akár énidegen szerepre is szocializálhat az internet
- Önbizalom, önértékelés befolyásolása → Turi Tímea #maganelet c. vers utolsó sora így szól: „Tőlem függetlenül létezem.” (Turi, 2020:20)
- Fake accounts (hamis felhasználói profilok) → 2018-ban 583 millió hamis profilt távolított el a Facebook (Hern – Solon, 2018)

A Metamorphoses alkotó-fejlesztő meseterápia módszertanának kidolgozója Boldizsár Ildikó (2019). A módszernek köszönhetően a meséket a fejlesztés szolgálatába állítja.

Célunk

Az internethasználat veszélyeire terveztünk reagálni az egyetemi oktatás keretein belül → preventív jelleggel, ami az előbbiekben bemutatott reális veszélyek elkerülését szolgálja.

Ennek érdekében az alkotó-fejlesztő meseterápiát, mint alternatív módszert jelenítettük meg a felsőoktatásban három alkalmas foglalkozás keretein belül.

2020-ban → 120 órás képzésen való részvétel, ahol a módszer ismereteit elsajátítottuk, megismertük, hogyan alkalmazható a módszer pedagógiai céllal. Pedagógiai diploma révén ismerhettük meg a pedagógiai használat gyakorlatát a Metamorphoses alkotó-fejlesztő meseterápiában.

Kutatásunk módszertana

A mesék feldolgozása nem szövegértésen alapult, hanem elgondolkodtató és kreatív energiákat felszabadító feladatokat kaptak a hallgatók, amelyeknek köszönhetően fejlesztésre kerültek azon képességeik, amelyek segíthetnek a tudatos internethasználati szokások kialakításában, a lehetséges veszélyhelyzetek felismerésében és realizálásában, adott esetben a probléma észlelésében, a problémával való megküzdésben stb. A mesékben rejlő üzeneteket az egyetemisták saját életére vonatkoztatható viszonyítási alapként is tudták kezelni (Boldizsár, 2019).

Minden meséről meg lehet állapítani, milyen fejlesztési céllal használhatjuk, lehet az népmese vagy műmese. Kortárs mesékkel is dolgozhatunk.

Akár kamishibait (papírszínház) is használhatunk.

Tudatos felhasználása a mesének → fejlesztési céllal

- Mi az internet veszélyeivel kapcsolatban prevenciós céllal használtuk a meséket
- Népmesével és műmesével dolgoztunk
- Kamishibait is használtunk

Fő cél: Tudatos internethasználat elősegítése, elmélyítése

- Információk közzétételére vonatkozó tudatosság
- Információk validitására vonatkozó tudatosság
- Internetes önreprezentációra vonatkozó tudatosság
- Veszélyhelyzetek felismerése, problémák reális észlelése
- Erőforrások gyűjtése, amelyekkel megküzdhetnek a lehetséges veszélyek idején

- ❖ Kutatásunk 2021 áprilisában és májusában valósult meg
- ❖ Időtartam: 3X2,5 órában
- ❖ Létszám: kb. 14-20 fő
- ❖ Helyszín: online platform (Zoom)

Az internet veszélyeire való fókuszáláshoz 3 történetet használtunk, amelyeket jellemzően 2-2,5 órás foglalkozások keretein belül dolgoztuk fel az egyetemista célcsoporttal, különféle témákat előtérbe helyezve az egyes meséknél az alábbiak szerint:

1. alkalom: Lotilkó szárnyai (tunguzi népmese): bizalom
2. alkalom: Andersen: A rút kiskacsa: önkép, énkép, önreprezentáció
3. alkalom: A farkas és a 7 kecskegida (népmese): megtévesztés és védekezés

Főbb irodalmak:

- Boldizsár I. (2019): Meseterápia. Mesék a gyógyításban és a mindennapokban. Magvető, Budapest.
- Dessewffy T. (2019) Digitális szociológia, szociológiai képzelet a digitális korban. Budapest, Typotex Kiadó.
- Giddens, A. (2008): Szociológia. Osiris Kiadó, Budapest
- Hern, A. – Solon, O. (2018): Facebook closed 583m fake accounts in first three months of 2018. The Guardian. 15.05.2018. <https://www.theguardian.com/technology/2018/may/15/facebook-closed-583m-fake-accounts-in-first-three-months-of-2018> (Utolsó letöltés ideje: 2021. 05. 19.)
- Jenkins, H. (2006): Fans, Bloggers, and Gamers: Exploring Participatory Culture. New York, New York University Press.
- Doessy, L. (2014): FOMO, Digital Dementia, and Our Dangerous Experiment. March/April 2014, Vol. 10, No. 2.
- Turi T. (2020): #maganelet. In: Jelenkor, irodalmi és művészeti folyóirat. LXIII. évfolyam 2. szám

Lotilkó szárnyai című népmese ábrázolása

Forrás: <https://folyoiratok.oh.gov.hu/mikkamakka/lotilko-szarnyai> (Utolsó letöltés ideje: 2021. 05. 19.)

A történetek szerepe

- Történetmesélés gyökere: régre visszanyúlik (beszéd kialakulásával egyidős)
- Kezdetben a történetek célja → sokkal több mint szórakoztatás → az embereket körülvevő világ megismerése, illetve tudásátadás szociális kontextusba ágyazva, várható élethelyzetekre, nehézségekre való felkészítés stb.
- Mesemondók meséltek → felnőtteknek
- Fejlesztési lehetőségek a Metamorphoses alkotó-fejlesztő meseterápiában: önismeret fejlesztése (tükör funkció), empátia, önbizalom, szociális készségek fejlesztése, kreativitás, humor, lényeglátás, kritikus gondolkodás fejlesztése stb.

Népmese és műmese

- Hősöknek általában van valamilyen küldetése, feladata
 - Fejlődés, haladás a legtöbb esetben megvalósul
 - Témák: élet működésével, megértésével kapcsolatos dolgok, normatív krízisek, útkeresés, házasság stb.
 - Varázslatos, csodás elemek jelenléte
- Népmese: egységes, egylényegű világkép, téma: az egzisztenciális lét alapkérdései
- Műmese: kaotikus, torlódó világkép, téma: differenciáltabb, részletekbe menőbb témák (pl. internethasználat vagy a fogzás stb.) → sok a gyermekek számára ismerős történet

Eredményeink

Eredményeink rámutattak → az online térben egy-egy alkotó-fejlesztő meseterápiás foglalkozásnak van létjogosultsága, a megszokott oktatási módszerek mellett pedig kifejezetten üdítően hat. Ezt többen is visszajelzték számunkra.

Az internet veszélyeivel kapcsolatban az utolsó alkalommal plakátot készítettek a hallgatók, megragadva azokat az aspektusokat, amelyeket fontosnak tartanak.

A 3 alkalmas foglalkozást követően a visszajelzéseket a következőképpen tudtuk csoportba rendezni:

- ❖ **gyerekkori nosztalgiaélmény a mesékkel kapcsolatban**
- ❖ **kreativitást, gondolkodást serkentő történetek**
- ❖ **élvezetes oktatási, tanulási keret**
- ❖ **rácsodálkozás az önismeretre gyakorolt hatására**

Láthatóak csoportos feladat keretén belül elkészült plakátok, mémek az internet veszélyei ellen (felhasználásukra engedélyt kaptunk a hallgatóktól)

